

Podplukovník v zásl. MVDr. Otto P a w e l, CSc.

VOJENSKÁ VETERINÁRNÍ SLUŽBA USA

Vojenská veterinární služba ozbrojených sil USA zabezpečuje léčení zvířat, ochranu vojsk před nemocemi přenosnými ze zvířat, veterinární hygienický dozor nad hygienou, zdravotní nezávadností a jakostí potravin, veterinární zabezpečení vojenské kynologie, výzkum a vývoj v biologických vědách, výcvik, doškolování a specializační školení kádrů služby.

Tyto úkoly jsou zabezpečovány v míru vojenskými veterinárními lékaři zařazenými jako vojáci z povolání na funkčních místech v pozemním vojsku a letectvu. Je jich asi 900, přibližně polovina plní úkoly v pozemních silách a polovina v letectvu. Veterinární lékaři v pozemním vojsku a letectvu zároveň zabezpečují úkoly ve prospěch námořnictva, které nemá vlastní vojenskou veterinární službu.

Hlavním posláním vojenského veterinárního lékaře je ochrana zdraví lidí. Ta je zabezpečována veterinárním hygienickým dozorem potravin a surovin, které jsou určené pro vojska, a to od získávání a výroby potravin přes jejich skladování, přepravu až po jejich spotřebu.

Lékaři pracují na úseku prevence, zejména na tlumení nakažlivých nemocí zvířat, přenosných ze zvířat na člověka. Dále zabezpečují pokusná a laboratorní zvířata, služební psy, starají se také o soukromé držená zvířata.

Lékaři této služby se podílejí významným způsobem na výzkumu a vývoji v rámci zdravotnické služby, ve prospěch proviantní služby, chemického vojska apod. Jejich výzkumné práce jsou zaměřeny zejména na obory patologie, mikrobiologie, epizootologie, radiobiologie, toxikologie, hygieny potravin, popřípadě i další.

Veterinární služba ozbrojených sil USA je zařazena v rámci zdravotnické služby jako jedna z její části vedle těch, které zahrnují lékaře, zubní lékaře, jiné zdravotnické vysokoškolské specialisty a ženské střední zdravotnické kádry.

U pozemního vojska stojí v čele služby náčelník veterinární služby pozemního vojska, který je podřízen náčelníku zdravotnické služby pozemního vojska.

Náčelník veterinární služby má na svém pracovišti tyto složky:

- odborné řízení a výcvik,
- taktika veterinární služby a veterinární průzkum,
- odborná veterinární zabezpečení,
- veterinární kádry.

Řídící orgány veterinární služby jsou jak u vyšších svazů nejen ve Spojených státech amerických, ale jsou i na předpokládaných válčících.

Výkonné orgány veterinární služby pozemního vojska jsou organizovány ve veterinárních oddílech, či v tzv. veterinární službě zdravotnických oddílů. Je pravděpodobné, že názvy

uvedených dvou druhů útvarů jsou synonyma. Jsou totiž údaje o tom, že velitelem "zdravotnického oddílu s veterinární službou" je veterinární lékař.

U letectva stojí v čele veterinární služby pomocník náčelníka zdravotnické služby pro veterinární službu letectva.

Řídící i výkonné orgány veterinární služby letectva se zdají být úžeji spjaty se zdravotnickou službou, než u pozemního vojska.

Výkonné orgány veterinární služby letectva tvoří veterinární lékaři leteckých základů, u nemocnic, klinik i v jiných zdravotnických zařízeních letectva. Veterinárních oddílů ve zdravotnické službě bude asi méně než u pozemního vojska, protože veterinární lékaři pracují ve větším počtu v začlenění přímo u zdravotnických zařízení.

U Federálního ministerstva zemědělství je styčným orgánem pro Ministerstvo obrany důstojník veterinární služby. Je zařazen u občanské veterinární služby. Tento funkcionář pracuje pro veterinární služby pozemního vojska i letectva. Funkční místo bylo zřízeno v roce 1973 a střídají se v něm po 3 letech příslušníci vojenských veterinárních služeb pozemního vojska a letectva. Úkolem styčného orgánu je koordinace tlumení nákaz, ve školení vojenských veterinárních lékařů z povolání, v záloze apod.

Vojáci z povolání - získávání odborníků veterinární služby se uskutečňuje nábořem studentů na občanských vysokých školách a odborníků z praxe.

Vlastní vojenská veterinární fakulta ve Spojených státech amerických není; přitom je celkem 21 vysoká škola, na kterých je možné studovat veterinární medicínu (absolvent je DVM - Doctor of Veterinary Medicine). Veterinární fakulta není v každém státě USA. Nejvíce veterinárních lékařů v ozbrojených silách bude také pravděpodobně pocházet ze států s rozvinutou živočišnou výrobou, a to ze středu a jihu Spojených států amerických.

Veterinární služba pozemního vojska je zaměstnavatel, ku kterému po promoci vstupuje největší počet absolventů veterinárních fakult. Z promovaných veterinárních lékařů nastupuje aktivní službu u pozemního vojska 3 až 5 % osob, asi 90 % z nich se za krátkou dobu (několik let) vrací do praxe v občanském sektoru. Někteří mladí vojenští veterinární lékaři jsou nespokojeni s možnostmi malé klinické praxe u ozbrojených sil a touží vykonávat službu v podobě klinické praxe s pacienty.

Největší část veterinárních lékařů má stěžejní pracovní náplň v hygieně potravin. Asi 1/3 z nich pracuje ve výzkumné a vývojové činnosti. Pouze malá část se věnuje veterinární prevenci a léčení zvířat.

Obdobné množství veterinárních lékařů nastupuje po promoci zřejmě i k letectvu. Je možné tedy odhadnout, že ročně k ozbrojeným silám nastupuje 6 až 10 % absolventů veterinárních fakult, což by činilo maximálně 150 osob pro celé Spojené státy americké. Funkční místa veterinárních lékařů zastávají většinou vysokoškoláci začátečníci s nízkým věkovým průměrem.

Přitom vojenských veterinárních lékařů je v ozbrojených silách všeobecný nedostatek. Tento stav trvá prakticky od konce 2. světové války. Proto jsou vojenským příslušníkům některých zdravotnických povolání od roku 1975 znovu přiznávány zvláštní příplatky k platu (100 dolarů měsíčně). Tyto příplatky je snad možné srovnávat s našimi tzv. neatraktivními příplatky některých odborností ve zdravotnictví a s tzv. pohraničními příplatky. Příplatky jsou přiznány vojenským lékařům, zubním lékařům, očním lékařům, dětským lékařům, veterinárním lékařům a klinickým psychologům. Příplatek se nezapočítává jako součást platu pro výpočet penze, či pro jiné účely.

Absolventi vysoké školy jsou po ukončení studia přijímáni u veterinární služby jako vojáci z povolání v hodnosti kapitána. Jejich fyzický věk zpravidla přesahuje velmi málo 25 let. V ozbrojených silách odchází veterinární lékaři do penze asi po 20 letech služby. Velká část penzionovaných vojenských veterinárních lékařů dále pracuje, a to na vedoucích místech ve státní veterinární službě, ve výzkumu, na veterinárních fakultách apod.

Přípravu vojenských veterinárních lékařů si uskutečňuje samostatně pozemní vojsko i letectvo ve svých školách v průběhu zdravotnické služby, a to:

- ve veterinárním oddělení Zdravotnické akademie pozemního vojska,
- u pozemního vojska ve Veterinárním výcvikovém středisku,
- ve veterinárním oddělení Vysoké školy zdravotnické letectva,
- na veterinárním odboru Školy kosmického lékařství letectva.

Školení se uskutečňuje v základních a zdokonalovacích kurzech. Oba druhy kursů trvají asi 6 až 8 týdnů. Do základního kursu se nastupuje po aktivaci, do zdokonalovacího asi o několik málo let později.

V základním kursu je přednášeno do 10 předmětů. Jejich rozsah tvoří u každého několik hodin, maximálně několik málo desítek hodin. Výjimku tvoří velmi obsáhle probíraná látka z hygieny potravin, které je věnováno více než 100 vyučovacích hodin.

Zvyšování odborných znalostí se v rámci ozbrojených sil zabezpečuje na odborných shromážděných veterinární služby na úrovni vyšších svazů. Tato shromáždění jsou v ročních intervalech. Ke zvyšování odborných znalostí se využívá každoročního sjezdu Sdružení amerických veterinárních lékařů.

Zvláštní pozornost je ve vojenské veterinární službě věnována odbornosti v hygieně potravin. Potřeba veterinárních lékařů, kteří jsou odborníky v hygieně potravin, je stále vyšší, než jich může být získáno z občanského sektoru. Proto je podporována výuka hygieny potravin u veterinárních mediků i doškolování v tomto směru u veterinárních lékařů.

Nejvyšším odborným označením vojenského veterinárního lékaře, vojáka z povolání nebo v záloze je tzv. označení A před jeho číslo vojenské odbornosti. Uděluje se veterinárním lékařům výtečně vykonávajícím službu, dosahujícím vynikajících výsledků, jak se zdá veterinárním lékařům s delší praxí a zpravidla až vyšším důstojníkům (podle údajů, jak jsou zveřejňovány, tak asi od podplukovníka výše).

Vojenská správa považuje veterinární lékaře za odborníky, kteří účinně chrání zdraví vojáků před nemocemi vzniklými na základě požití zdravotně závadných potravin. Zároveň považuje lékaře této služby za nej kvalifikovanějšího odborníka, který může odpovědně také hodnotit jakost potravin dodávaných od různých soukromých výrobců. Ten svou činností nejenže chrání zdraví vojáků, ale ochraňuje i ekonomické zájmy vojenské správy. Je totiž tradičně známo, že **výrobci se snaží do velkých dodávek pro vojenskou správu zahrnout i různé nestandardní výrobky, které by nebylo možné prodat civilnímu obyvatelstvu.**

Na druhé straně vzniká problém v tom, že vojenská veterinární služba má neustálé potíže s plněním úkolů, které spadají do její působnosti, pro dlouhodobý nedostatek kádrů.

Veterinární lékaři jsou také v dosti značném měřítku zapojeni do lékařského výzkumu. K tomu jsou školeni ve vybraných kapitolách z humánního a porovnávacího lékařství. V roce 1973 byl v pozemním vojsku zaveden pro veterinární lékaře pracující ve výzkumu kurs v porovnávacím lékařství. Kurs spočívá ve stáži, při které školený pracuje po dvou měsících na patologii a pediatrické klinice, dalších osm měsíců je na klinikách vnitřního lékařství, chirurgie, porodnictví a gynekologie, zubní, radiologie a v hygienické službě.